

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 16CoZm/235/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3113208136
Dátum vydania rozhodnutia: 08. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mária Prikrylová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2016:3113208136.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Prikrylovej a členiek senátu JUDr. Ivety Záleskej a JUDr. Ivce Čelkovej v právnej veci žalobcu CD Consulting s.r.o. so sídlom Politických väzňů 1272/21, Nové Město, 110 00 Praha 1, Česká republika, IČ 264 29 705, právne zastúpeného advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Grösslingova 4, 811 09 Bratislava, IČO 36 864 421, proti žalovanému Q. C., bydliskom U. XXX/X, XXX XX H. I., o zaplatenie zmenkovej sumy 1 342,57 eur s príslušenstvom a zmenkovej odmeny 4,48 eur, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Trenčín č.k. 39CbZm/159/2013-83 zo dňa 11. mája 2015, takto

rozhodol:

Odvolací súd späťvzatie žaloby v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne p r i p ú ť a, v tejto časti rozsudok súdu prvého stupňa z r u ť u j e a konanie z a s t a v u j e. Vo zvyšnej časti rozsudok súdu prvého stupňa p o t v r d z u j e.

Žalovanému sa náhrada trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol žalobu o zaplatenie zmenkovej sumy 1 342,57 eur s príslušenstvom a zmenkovej odmeny v sume 4,48 eur a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Súd prvého stupňa rozhodol vo veci opätovne, keď Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací uznesením č.k. 16CoZm/98/2014-60 zo dňa 12.1.2015 rozsudok súdu prvého stupňa č.k. 36CbZm/159/2013-28 zo dňa 9.9.2013, ktorým žalobu zamietol a žalovanému náhradu trov konania nepriznal, zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

2. Právomoc slovenského súdu určil súd prvého stupňa v súlade s čl. 2 bod 1 Nariadenia č. 44/2001 o príslušnosti, uznávaní a výkone súdnych rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach (Brusel I). Za rozhodné právo určil súd prvého stupňa právny poriadok, použitie ktorého zodpovedá rozumnému usporiadaniu daného vzťahu, slovenský právny poriadok s poukazom na skutočnosť, že obaja účastníci zmluvného vzťahu postupovali od počiatku podľa slovenského právneho poriadku a nemali v úmysle sa riadiť iným právnym poriadkom. Vzhľadom na skutočnosť, že sa jedná o cezhraničný spor a hodnota uplatnenej pohľadávky nepresahuje sumu 2 000 eur, posúdil súd predmetný spor z hľadiska procesného podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu.

3. Vychádzal zo zistenia, že zmluvou o úvere č. XXXXXXXXXX zo dňa 23.3.2010 poskytol právny predchodca žalobcu žalovanému úver vo výške 600 eur na výkon podnikania. Žalovaný mal úver splácať v 10 mesačných splátkach s poplatkom vo výške 500 eur, spolu vo výške 1 100 eur po 110 eur.

Súčasťou zmluvy o úvere boli všeobecné podmienky poskytnutie úveru, z ktorých poukázal súd prvého stupňa najmä na bod 4, 6, 14 a 17. Na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka zo zmluvy o úvere vystavil dlžník voči veriteľovi zmenku, v ktorej neboli vyplnené zmenková suma a dátum začatia úročenia zmenkovej sumy. Zo zmenky je zrejmé, že táto bola vystavená v T. dňa XX.X.XXXX na sumu 1 342,57 eur. Zmenka obsahuje vyhlásenie vystaviteľa, že za zmenku zaplatí na rad Pohotovosť sumu 1 342,57 eur a zmenkový úrok 0,25 % denne od 22.9.2010. Miesto plnenia je určené ako Pohotovosť, s.r.o., Pribinova 25, Bratislava. Na zmenke je tiež uvedená doložka bez protestu a na plnenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia. Vystaviteľom zmenky je Q. C. s miestom podnikania U. XXX/X, H. I., IČO XXXXXXXXX. Zmenka je podpísaná vystaviteľom a vyplýva z nej číslo úverovej zmluvy XXXXXXXXX. Na zmenke je vyznačený indosament, podľa ktorého sa namiesto pôvodného veriteľa POHOTOVOŠŤ, s.r.o. stáva novým veriteľom CD Consulting, s.r.o. so sídlom K červenému dvoru 3269/25a, Praha, Česká republika, IČO 26429705.

4. Súd prvého stupňa posúdil právnu vec podľa ním citovaných príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka, zákona č. 191/1950 Zb. zmenkového a šekového (ďalej len ZZŠ) a zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení neskorších predpisov. Poukázal na to, že v zmysle platných právnych predpisov a judikatúry Európskej únie je súd povinný v každom štádiu konania a v každom druhu konania z úradnej povinnosti skúmať, či vo veci nejde o spotrebiteľský vzťah za účelom ochrany spotrebiteľa. Táto povinnosť sa vzťahuje aj na konanie, v ktorom sa uplatňuje právo zo zmenky.

5. Napriek abstraktnosti zmenkových vzťahov sa súd prvého stupňa zaoberal aj kauzou, dôvodom vzniku zmenky, ktorou je zmluva o úvere. Zmluvu o úvere posúdil súd prvého stupňa ako zmluvu spotrebiteľskú. Úver posúdil súd ako spotrebiteľský úver. Poukázal na to, že v danom prípade bol úver poskytnutý na výkon podnikania, avšak na tomto mieste súd konštatoval, že účel úveru uvedený v zmluve je zo strany veriteľa (dodávateľa) špekulatívny v snahe vyhnúť sa právnenému režimu spotrebiteľských úverov. Je vecou veriteľa (dodávateľa), aby preukázal skutočný účel použitia úveru, a preto v prípade pochybností, je dôkazné bremeno na veriteľovi (uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 23.2.2010, sp.zn. 10CoE/5/2010). Dodávateľ musí bezpečne, spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosti, preukázať nesporebný charakter zmluvy. Za bezpečné preukázanie nemožno považovať len všeobecný údaj o poskytnutí úveru na výkon podnikania bez konkrétneho súvisu podnikania s uzavretou zmluvou. Žalovaný vo výpovedi ako účastník konania uviedol, že úver si zobral na živobytie, čím vyvrátil, že by si bral úver v súvislosti so svojím podnikaním.

6. Po preskúmaní zmluvy o úvere dospel súd prvého stupňa k záveru, že zmluva je koncipovaná tak, že je neobyčajne hrubým spôsobom narušená rovnováha medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, najmä v ustanoveniach o zabezpečovacích prostriedkoch (zmluvná pokuta, zmenka a pod.) a zároveň je celá zmluva koncipovaná výlučne v prospech veriteľa bez toho, aby sa mohol dlžník aspoň minimálne zákonnými prostriedkami brániť. Súd prvého stupňa vyvodil záver, že zmluva o úvere sa prieči dobrým mravom, čo spôsobuje jej absolútnu neplatnosť. Z tohto dôvodu nemohlo právnenému predchodcovi žalobcu zo zmluvy o úvere vzniknúť právo na vyplnenie blankozmenky podľa bodu 14 všeobecných podmienok, z čoho vyplýva, že ak aj zmenka vyplnená bola, nie je možné sa na jej základe úspešne domáhať akýchkoľvek práv (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 6.5.2008, sp.zn. 4 Obo 161/2007). V čase indosamentu zmenky na žalobcu nemal veriteľ práva a povinnosti zo zmenky.

7. Záverom súd prvého stupňa zdôraznil, že blankozmenka nie je skutočnou zmenkou, je len jej zárodokom a zmenkou sa stáva až po vyplnení. Keďže blankozmenka pre neplatnosť zmluvy o úvere nemohla byť vyplnená, nemôže byť ani zdrojom práv a povinností jej účastníkov.

8. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil súd prvého stupňa podľa § 142 ods. 1 O.s.p. Žalovaný si právo na náhradu trov konania neuplatnil.

9. Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal žalobca v zákonom stanovenej lehote odvolanie z dôvodov, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 205 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom (§ 205 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§205 ods. 2 písm. f/ O.s.p.).

10. V odvolaní uviedol, že napadnuté rozhodnutie je prekvapivým rozhodnutím, čo predstavuje odňatie možnosti konať pred súdom. Žalovaný uplatnený nárok nepoprel, no napriek tomu súd uplatnený nárok zamietol. Napadnuté rozhodnutie je v rozpore s konštantnou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Poukázal na to, že súd prvého stupňa vo veci vykonal dokazovanie oboznámením sa so zmluvou o úvere, exekučným spisom a ďalšími listinnými dôkazmi. Žalobca ani žalovaný dokazovanie v tomto rozsahu nenavrhl. Podľa § 120 O.s.p. je dokazovanie v sporovom konaní ovládané prejednávacou zásadou, súd vychádza len zo skutočností tvrdených účastníkmi a vykonáva len tie dôkazy, ktoré účastníci navrhli. Žalobca predložil súdu ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, ktorá spĺňa všetky formálne a materiálne náležitosti predpokladané zákonom č. 191/1950 Zb. Žalovaný voči forme a obsahu zmenky nenamietal. Podľa názoru žalobcu neexistovala žiadna okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov nevyhnutných pre rozhodnutie vo veci. V danej veci súd prvého stupňa mohol a mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Z uskutočnených prednesov sporových strán počas písomnej fázy konania (koncentračná zásada podľa čl. 5 Nariadenia) a vykonaného dokazovania vedeného na základe návrhov sporových strán, nevyplývala potreba vykonať ďalšie nenavrnuté dôkazy. Žalovaný mohol na základe čl. 5 ods.3 a 6 Nariadenia vzniesť námietky voči zmenke, ak však tak neurobil, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej Nariadením. Súd samotný nie je legitimizovaný na to, aby postupom podľa § 120 ods.1 veta prvá O.s.p. vznášal námietky voči zmenke za žalovaného. Ak tak súd učinil, ide o porušenie princípu kontradiktórnosti súdneho konania a rovnosti účastníkov konania ako súčasti práva na spravodlivé súdne konanie. Súd z vlastnej iniciatívy, bez návrhu žalovaného vykonal dokazovanie, ktoré údajne preukázalo charakter žalovaného ako spotrebiteľa. Takéto správanie súdu je v právnom štáte neprijateľné a predstavuje výrazný zásah do práva na spravodlivý súdny proces garantované podľa čl. 46 ods.1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Žalobca v odvolaní tvrdil, že je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom akéhokoľvek spotrebiteľského vzťahu, pričom ide o zmenku platnú, ktorá je abstraktným samostatným záväzkom neakcesorickej povahy a nie je možné ju spájať ani podmieňovať inými okolnosťami než tými, ktoré sú uvedené na zmenke. Súd prvého stupňa sa aplikáciou príslušných ustanovení o zmenke upravených v zákone č. 191/1950 Sb. vôbec nezaoberal a ignoroval predmet sporu, predovšetkým § 17 zák. č. 191/1950 Zb., z ktorého vyplýva, že žalovaný vo všeobecnosti nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Súd porušil poučovaciu povinnosť prekročením ustanovenia § 5 ods. 1 O.s.p., porušil ustanovenia o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov, prihliadol na skutočnosti a dôkazy, na ktoré nebolo možné prihliadnuť, pretože nemali byť v sporovom konaní vedenom podľa Nariadenia č. 861/2007 vykonané bez návrhu. Predpokladom vydania rozsudku v tomto konaní bolo výlučne predloženie originálu zmenky. Zmenka ako listinný cenný papier inkorporuje v listine ako takej samo právo žalobcu. Nie je možné ju spájať, či podmieňovať inými okolnosťami, než sú na zmenke uvedené. Súd prvého stupňa za neplatnú považoval dohodu o vyplňovacom práva k blankozmenke. Tento záver súdu prvého stupňa vychádza len z kauzálnych námietok, ktoré v konaní nikto nevzniesol. Nikto v konaní netvrdil, že žalovanému bol poskytnutý spotrebiteľský úver, teda nie úver v súvislosti s jeho podnikateľskou činnosťou, a nikto túto skutočnosť v konaní nepreukázal. V odvolaní žalobca poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 22.10.2008, sp.zn. 5Obo 3/2008, rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 22.8.2002, sp.zn. 25Cdo 1839/2000, uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 5.9.2013 sp.zn. 10Co/79/2013, uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 21.11.2013, sp.zn. 43CoZm/10/2013, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 13.6.2014, sp.zn. 4CoZm/3/2014. Navrhol, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobe vyhovie v celom rozsahu a žalobcovi prizná právo na náhradu trov odvolacieho konania, ktoré v odvolaní vyčíslil.

11. K odvolaniu žalobcu, doručenému žalovanému podľa § 46 ods. 2 O.s.p., sa žalovaný nevyjadril.

12. Písomným podaním, ktoré došlo súdu prvého stupňa dňa 22.12.2015, zobral žalobca žalobu v časti o zaplatenie zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne zo zmenkovej sumy z uplatneného zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne zo zmenkovej sumy žalobu späť. Z dôvodu spät'vzatia žalobca žiada, aby súd priznal zmenkový úrok len v časti 0,06 % denne zo zmenkovej sumy.

13. Žalovaný na výzvu odvolacieho súdu podľa § 208 O.s.p., ktorú prevzal dňa 11.5.2016, nereagoval.

14. Podľa § 208 O.s.p., ak je návrh na začatie konania vzatý späť, keď už rozhodol súd prvého stupňa, ale jeho rozhodnutie nie je dosiaľ právoplatné, odvolací súd rozhodne o pripustení späťvzatia. Súd späťvzatie nepripustí, ak druhý účastník s tým nesúhlasí. Ak späťvzatie pripustí, odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvého stupňa a konanie zastaví.

15. Vzhľadom na to, že žalovaný s čiastočným späťvzatím žaloby nevyslovil nesúhlas a vzhľadom na skutočnosť, že žalobca zobrať sčasti žalobu späť skôr, než rozhodnutie súdu prvého stupňa nadobudlo právoplatnosť, odvolací súd čiastočné späťvzatie žaloby pripustil, v tejto časti rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie zastavil.

16. Odvolací súd prejednal vec podľa § 212 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. postupom podľa § 156 ods. 3 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné a napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa je potrebné ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdiť.

17. Preskúmaním obsahu spisu odvolací súd zistil, že súd prvého stupňa vykonal dokazovanie dostatočným spôsobom, dôkladne sa zaoberal tvrdeniami a dôkazmi účastníkov konania, dôkazy vyhodnotil v súlade so zásadami uvedenými v § 132 O.s.p. a zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver, keď s poukazom na ním citované ustanovenia Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, zákona zmenkového a šekového a zákona o spotrebiteľských úveroch žalobu zamietol a žalovanému ako úspešnému účastníkovi konania náhradu trov konania potrebných na účelné uplatňovanie a bránenie práva podľa § 142 ods. 1 O.s.p. nepriznal. Svoje rozhodnutie súd prvého stupňa podrobne a presvedčivo odôvodnil v súlade s požiadavkami § 157 ods. 2 O.s.p. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku a konštatuje správnosť jeho dôvodov, na ktoré v podrobnostiach odkazuje.

18. Obligatorne (§ 212 ods. 3 O.s.p.) sa odvolací súd zaoberal, či v konaní pred súdom prvého stupňa nedošlo postupom súdu k procesným vadám uvedeným v § 221 ods. 1 písm. a/ - g/ O.s.p. a tzv. iným vadám konania, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Odvolacie dôvody posudzoval odvolací súd podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

19. Žalobcom namietaná vada konania vymedzená v § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj článku 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

20. Preto odvolací súd posudzoval či postupom súdu prvého stupňa nebola účastníkom odňatá možnosť konať pred súdom (§ 205 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

21. Odňatím možnosti konať pred súdom treba vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorým bola účastníkovi znemožnená realizácia tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva. K pojmovým znakom tohto odňatia patrí odňatie možnosti konať pred súdom, k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu a možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Tieto pojmové znaky musia byť splnené súčasne.

22. Žalobca v odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa namietal, že súd prvého stupňa vykonal nikým nenavrnuté dokazovanie, svojvoľne rozšíril rozsah dokazovania, a najmä neumožnil účastníkom konania vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu (koncentračná zásada v zmysle čl. 5 Nariadenia). Poukázal na to, že súd samotný nie je legitimizovaný na to, aby postupom podľa § 120 ods. 1 O.s.p. vznášal za žalovaného námietky voči zmenke, pretože tým porušil princíp kontradiktórnosti konania a rovnosti účastníkov konania ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie.

23. Žalobou v predpísanej podobe (tlačivo A) podanou podľa článku 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotu sporu, sa žalobca proti žalovanému domáhal zaplataenia zmenkovej sumy 1 342,57 eur, zmenkového úroku 0,25 % denne zo zmenkovej sumy 1 342,57 eur od 22.9.2010 do zaplataenia, 6 % ročného úroku zo zmenkovej sumy 1 342,57 eur od 8.11.2010 do zaplataenia, zmenkovej odmeny a náhrady trov konania.

24. Podľa článku 5 ods. 1 Nariadenia má konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu písomnú formu. Súd nariadi ústne pojednávanie iba vtedy, ak to považuje za potrebné alebo ak to navrhnú účastníci, príp. niektorý z nich.

25. V súlade s článkom 19 Nariadenia ak Nariadenie neustanovuje inak, európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi slovenským procesným právom. Procesný postup súdu je upravený v článku 5 ods. 2 - 7, článku 6, 7, 8, 9, článku 12 ods. 2 Nariadenia, v ostatnom sa tento postup riadi Občianskym súdnym poriadkom.

26. Kľúčovými cieľmi európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu stanovenými v článku 1 Nariadenia sú zrýchlenie, zjednodušenie konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu v cezhraničných sporoch v rámci Európskej únie, zníženie nákladov, čím sa zjednoduší prístup k spravodlivosti. Pri plnení týchto cieľov majú sudy kľúčovú úlohu iniciovať kontroly a určovať postup, ktorý treba v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu dodržiavať, ako aj primeraným spôsobom uplatňovať vnútroštátne procesné právo, čo vyplýva z článku 19 Nariadenia.

27. V zmysle bodu 9 preambuly Nariadenia by mal súd rešpektovať právo na spravodlivý proces a zásadu kontradiktórneho procesu najmä pri rozhodovaní o potrebe ústneho pojednávania, o dôkazných prostriedkoch a rozsahu, v akom sa vykonávajú dôkazy.

28. Povinnosť súdu kontrolovať a určovať postup v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa posilňuje v zmysle článku 12 ods. 2 Nariadenia, ktorým sa súdu ukladá povinnosť podporovať strany sporu, pokiaľ ide o procesnoprávne veci, a to poskytovaním informácií o procesnoprávných otázkach, pričom z odôvodnenia čl. 9 vyplýva, že súd musí v záujme zabezpečenia spravodlivosti konania voči obidvom stranám sporu postupovať rovnakým spôsobom. Povinnosť informovať strany o procesnoprávných otázkach si súd môže v závislosti od vnútroštátnych postupov plniť rôznym spôsobom.

29. Odvolací súd v konaní nezistil, že pred súdom prvého stupňa došlo k vadám v postupe súdu podľa čl. 7 ods. 1 Nariadenia pri posudzovaní procesných otázok v priebehu konania.

30. Podľa čl. 5 ods. 2, 3 Nariadenia vyzval súd žalovaného tlačivom C na odpoveď a spolu s tlačivom C zaslal žalovanému žalobu a poučenie účastníka konania. Doručované písomnosti prevzal žalovaný dňa 8.7.2013, na ktoré neodpovedal.

31. Z úradnej činnosti súd prvého stupňa pripojil do spisu zmluvu o úvere, ktorej súčasťou sú aj všeobecné podmienky poskytnutia úveru. Po ich pripojení do spisu a po oboznámení sa s obsahom týchto listín, vykonal súd prvého stupňa podľa § 100 ods. 1 posledná veta O.s.p. predbežné právne posúdenie veci, v ktorom vyslovil, že právnu vec je potrebné posúdiť nielen podľa zmenkového zákona, ale aj podľa predpisov upravujúcich spotrebiteľské právo, nakoľko žalovaný mal pri vyplnení blankozmenky postavenie spotrebiteľa. Oznámenie o predbežnom právnom posúdení veci spolu s poučením podľa § 120 ods. 4 zaslal súd prvého stupňa právnenému zástupcovi žalobcu a žalovanému. Právny zástupca žalobcu prevzal doručované písomnosti dňa 16.2.2015, žalovaný dňa 27.3.2015. Predvolanie na pojednávanie na deň 11.5.2015 prevzal právny zástupca žalobcu dňa 24.4.2015 a žalovaný dňa 5.5.2015.

32. Pripojením označených listín bez návrhu účastníkov konania, vykonal súd prvého stupňa skutkové zistenia, ktoré posúdil ako právne významné pre rozhodnutie o uplatnenom nároku a následne rozhodol vo veci na nariadenom pojednávaní podľa § 115 ods. 1 O.s.p.

33. Na pojednávaní dňa 11.5.2015 súd prvého stupňa vec prejednal a rozhodol v neprítomnosti právneho zástupcu žalobcu. Žalovaný sa pojednávania zúčastnil osobne.

34. Ustanovenie § 101 ods. 2 O.s.p. umožňuje súdu vec prejednať a rozhodnúť v neprítomnosti účastníka konania alebo jeho právneho zástupcu v prípade splnenia podmienok, ktoré spočívajú v tom, že účastník konania alebo jeho právny zástupca bol na pojednávanie riadne predvolaný so zachovaním 5-dňovej lehoty na prípravu pojednávania (§ 115 ods. 2 O.s.p.) a tento účastník konania alebo jeho právny

zástupca včas nepožiadaval z dôležitého dôvodu o odročenie pojednávania. Dôležitý dôvod, pre povahu ktorého sa nemôže pojednávania zúčastniť sa musí týkať predovšetkým jeho osoby a mal by sa vyznačovať určitou mierou nepredvídateľnosti, mal by byť závažný a svojím rozsahom alebo z iných dôvodov by mal obsahovať dôvodený znak ospravedlniteľnosti. Dôležitosť dôvodu treba hodnotiť ku všetkým okolnostiam konkrétnej veci aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti.

35. Právny zástupca žalobcu sa písomným podaním zo dňa 7.5.2015 (doručené súdu prvého stupňa dňa 7.5.2015) z neúčasti na pojednávaní ospravedlnil z dôvodu, že v určenom čase boli nariadené pojednávania v právnych veciach žalobcu POHOTOVOŠŤ s.r.o. proti Slovenskej republike o náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy v konaniach vedených Okresným súdom Komárno sp.zn. 10C na deň 11.5.2015 od 10,00 hod. a Okresným súdom Levice sp.zn. 11C na deň 11.5.2015 od 12,30 hod. do 14,30 hod. V týchto veciach je žalobca právne zastúpený advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s.r.o. V ospravedlnení uviedol, že nežiada odročenie pojednávania z dôvodu jeho neprítomnosti, pričom uviedol, že vychádza zo skutočnosti o tom, že nemá vedomosť o popretí pohľadávky žalovaným. V prípade, ak by v priebehu pojednávania došlo akýmkoľvek spôsobom k popretiu uplatnenej pohľadávky žalovaným, žalobca žiadal, aby súd pojednávanie odročil, vo veci neukončil dokazovanie a žalobcu oboznámil s námietkami žalovaného zaslaním zápisnice z pojednávania.

36. Z úradnej činnosti je odvolaciemu súdu známe, že právny zástupca žalobcu prevzal zastúpenie spoločnosti POHOTVOŠŤ, s.r.o. a spoločnosti CD consulting, s.r.o., ktoré podali na všeobecných súdoch Slovenskej republiky niekoľkotisíc žalôb o uplatnenie pohľadávok. Právny zástupca žalobcu mal z titulu svojho postavenia objektívne predpokladať, že bude existovať množstvo konaní, v ktorých budú nariadené pojednávania, na ktoré bude ako právny zástupca predvolaný a vznikne potreba jeho účasti na týchto pojednávaniach. Za týchto okolností odvolací súd nepovažoval tvrdený dôvod neúčasti právneho zástupcu žalobcu za závažný ani za dôležitý.

37. Odvolací súd ďalej uvádza, že právnym zástupcom označený dôvod odročenia pojednávania (námietky žalovaného) za situácie, že súd prvého stupňa mal splnené procesné podmienky na prejednanie veci v neprítomnosti právneho zástupcu žalobcu podľa § 101 ods. 2 O.s.p., nie je bez ďalšieho dôležitým dôvodom na odročenie pojednávania.

38. Právny zástupca žalobcu a žalovaný boli oboznámení s predbežným právnym posúdením veci podľa § 100 ods. 1 O.s.p. vrátane skutočnosti, že súd pripojil do spisu zmluvu o úvere vrátane všeobecných podmienok a že týmito listinami vykoná súd prvého stupňa dokazovanie podľa § 129 ods. 1 O.s.p. Tieto listiny boli súdom prvého stupňa doručené účastníkom konania spolu s predbežným právnym posúdením veci.

39. Preskúmaním postupu súdu prvého stupňa vyhodnotil odvolací súd postup tohto súdu ako správny, keď mal preukázané, že súd prvého stupňa mal pre prejednanie veci v neprítomnosti právneho zástupcu žalobcu splnené všetky podmienky podľa § 101 ods. 2 O.s.p. Zo skutočností a postupov súdu prvého stupňa v konaní vyplýva, že právo žalobcu na kontradiktórnosť súdneho procesu nebolo porušené. Prejednaním veci v neprítomnosti právneho zástupcu žalobcu súd prvého stupňa neodňal žalobcovi možnosť konať pred súdom. Odvolaciu námietku žalobcu o odňatí možnosti konať pred súdom postupom súdu prvého stupňa vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodnú.

40. Súd prvého stupňa dodržal v konaní procesný postup, ktorý vyplýva z Nariadenia a v spojení s ním z príslušných ustanovení O.s.p., pričom postupoval v súlade s § 120 O.s.p. a účastníkov konania poučil podľa § 120 ods. 4 O.s.p. o dôkaznej povinnosti. Túto povinnosť má súd bez ohľadu na to, či je účastník konania právne zastúpený. Súd prvého stupňa splnil poučovaciu povinnosť s osobitným zreteľom na to, že spravdla ide o poslednú reálnu možnosť predložiť alebo označiť dôkazné prostriedky a skutočnosti, ktoré by mohli priniesť skutkové poznatky nevyhnutné na úspech žaloby alebo účinnú obranu proti nej.

41. Za daného procesného stavu súd prvého stupňa umožnil sporovým stranám zúčastniť sa prejednaní veci vrátane možnosti označiť rozhodné skutočnosti a dôkazy, vyjadriť ku všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali (§ 123 O.s.p.), vykonať zhrnutie návrhov a vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (§ 118 ods. 4 O.s.p.).

42. Ustanovenie § 120 ods. 1 posledná veta O.s.p. dáva súdu možnosť vykonať aj iné dôkazy ako tie, ktoré navrhli účastníci konania za účelom zistenia skutkového stavu, zvlášť za situácie aká nastala v danom spore. Ide vlastne o prelomenie zásady formálnej pravdy v sporovom konaní. Tento postup je výnimočný a je možné ho využiť vtedy, keď je vykonanie nenavrnutých dôkazov nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Súd prvého stupňa mal zo žalobcom predloženej vlastnej zmenky preukázané, že pôvodným majiteľom zmenky bola spoločnosť POHOTOVOST s.r.o., na rad ktorej vystavil dňa 23.3.2010 žalovaný zmenku, na líci ktorej sa nachádza číslo zmluvy XXXXXXXXXX. Práve tieto skutočnosti boli podkladom pre postup súdu prvého stupňa podľa § 120 ods. 1 posledná veta O.s.p., pretože vznikli pochybnosti, či zmenka vystavená žalovaným má alebo nemá zabezpečovací charakter, či zabezpečovala alebo nezabezpečovala plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, prípadne i zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

43. Ochrana spotrebiteľa ako povinnosť súdu vyplýva nielen z predpisov hmotného práva, ale aj z práva Európskej únie. Ak zmenka vznikla na zabezpečenie splnenia dlhu zo spotrebiteľskej zmluvy, ide o spotrebiteľskú zmenku, v rámci ktorej existujú odlišnosti oproti zmenke z iného právneho vzťahu. Jednou z odlišností spotrebiteľskej zmenky je zohľadnenie kauzy právneho vzťahu, z ktorého zmenka vznikla. Ďalšou odlišnosťou spotrebiteľskej zmluvy je ex offo súdna kontrola neprijateľnosti podmienok zmluvy, z ktorej zmenka vznikla a zmluvných podmienok jej vyplnenia. To platí aj v právnych veciach podľa Nariadenia, v ktorých má žalovaný postavenie spotrebiteľa.

44. Súdny dvor Európskej únie vo viacerých rozsudkoch týkajúcich sa smernice 93/13/EHS (C-240-244/98, Oceano Grupo Editorial, C-243/08, Pannon GSM) vyslovil, že národný súd musí mať možnosť skúmať neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách ex offo, neskôr (C-137/08, VB Pénzügyi Lízing) dokonca vyslovil, že ich musí skúmať ex offo a (C-618/10, Banco Espanol de Credito), že odporuje európskemu právu, ak ich súd nemôže skúmať a limine (t.j. ak ich môže skúmať len ex post). V takých prípadoch musí národný súd vykladať národné procesné i hmotné právo konformne s právom Európskej únie.

45. Z ustanovenia § 17 zákona č. 191/150 Zb. nevyplýva zákaz skúmania kauzálnych námietok ex offo. Nariadenie neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by zakazovalo alebo neumožňovalo súdu skúmať kauzálny vzťahy, na ktorých zabezpečenie bola vystavená zmenka.

46. Čl. 7 ods. 3 Nariadenia stanovuje, že súd v prípade pasivity žalovaného len „vydá rozsudok“, nestanovuje, že súd žalobe musí vyhovieť. Odvolací súd je toho názoru, že v danom prípade súdu prvého stupňa nič nebránilo, aby z úradnej povinnosti skúmal, či základom zmenky je spotrebiteľská zmluva a či táto zmluva neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky.

47. Pripojením zmluvy o úvere a všeobecných podmienok poskytnutia úveru súd prvého stupňa neporušil koncentračnú zásadu, a tým, že účastníkom konania zaslal pripojené listiny, s obsahom ktorých sa súd prvého stupňa oboznámil a tieto posúdil ako dôkazy na zistenie skutkového stavu, neporušil ani princíp kontradiktórnosti súdneho konania a ani rovnosť účastníkov konania.

48. Vychádzajúc z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, ktorý vo viacerých rozhodnutiach poukázal na to, že spotrebiteľ sa, či už z dôvodu nevýhodnej vyjednávacej pozície alebo z dôvodu neinformovanosti, dostáva do nevýhodnejšieho postavenia a túto nerovnováhu súd môže odstrániť ex offo zbavením účinku nečestných zmluvných podmienok (porov. Oceano Gruppo editoriale spojené prípady C-240 až C-244/98).

49. Súdny dvor zároveň judikoval, že existuje nezanedbateľné nebezpečenstvo, že priemerný spotrebiteľ nedokáže poukázať na nekalú povahu zmluvnej podmienky (spojené prípady C-240 až C-244/98). Vyhodnotenie zmluvnej podmienky ako nečestnej nie je jednoduchá záležitosť. Smernica indikatívnym spôsobom vypočítava, čo všetko sa má pritom zohľadniť (posúdenie zmyslu posudzovanej klauzuly, posúdenie ostatných zmluvných podmienok, ich porovnanie s ostatnými zmluvami, vyhodnotenie všetkých okolností prípadu a iných; čl.4 ods.1 smernice).

50. Súdny dvor stanovil jasnú požiadavku na ochranu pred nečestnými klauzulami pri štandardných produktoch obdobne ako vyžadujú vnútroštátne pravidla verejného poriadku, teda vždy za každých okolností (porov. C-76/10 POHOTOVOST/Korčkovská, bod 50,51).

51. Proces podľa Nariadenia nie je vylúčený z pôsobnosti judikátov súdneho dvora a ex offio súdnej kontroly neprijateľnosti zmluvných podmienok. Zmenka je náročná na formality a aj v zmenkových právnych veciach je dôležité zaoberať sa ex offio neprijateľnosťou zmluvných podmienok zmluvy, ktorú zmenka zabezpečuje.

52. Žalobca, ktorý sa stal majiteľom niekoľkotisíc zmeniek indosamentom od spoločnosti POHOTOVOSŤ s.r.o., si musel byť vedomý, že v skutočnosti ide o zmenkových dlžníkov ako spotrebiteľov, na ktorých dopadá osobitná ochrana (§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka), a ktorých postavenie nie je možné nijako zhoršovať oproti postaveniu, ktoré garantuje Občiansky zákonník (§ 54 ods.1). Zmenky indosované na žalobcu majú priamy odkaz na zmluvy o úvere.

53. Odvolací súd preto konštatuje, že súd prvého stupňa postupoval v súlade s hmotným právom, keď riešil kauzu zmenky a zmluvu o úvere posúdil ako spotrebiteľskú zmluvu obsahujúcu neprijateľné zmluvné podmienky. Ako základné a významné neprijateľné zmluvné podmienky posúdil súd prvého stupňa dohodu o zabezpečení pohľadávky zmenkou a dohodu o vyplnení zmenky ako súčasť všeobecných podmienok poskytnutia úveru upravené ako neprijateľné podmienky v § 53 ods. 4 písm. k/ Občianskeho zákonníka a v § 53 ods. 4 písm. l/ Občianskeho zákonníka.

54. Odvolací súd, zhodne so súdom prvého stupňa, je toho názoru, že pôvodnému majiteľovi zmenky, remitentovi, nevzniklo právo zmenku vyplniť pre absolútnu neplatnosť dohody podľa čl. 14 všeobecných podmienok. Žalobcovi zo zmenky nevzniklo právo na žiadne plnenie.

55. Žalobca, ktorý nadobudol zmenku rubopisom na škodu dlžníka, sa nemôže úspešne domáhať plnenia titulom zmenky prijatej a vyplnenej v rozpore s hmotným právom, pretože ide o výkon práva, ktorý nepožíva právnu ochranu ako konanie v rozpore s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

56. Za skutkovo a právne správny považuje odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa aj vo výroku o náhrade trov konania, o ktorých rozhodol súd prvého stupňa za aplikácie § 142 ods. 1 O.s.p. vychádzajúc zo zásady zodpovednosti za výsledok (zásada úspechu) a miery úspechu, ktorá sa zisťuje tak u žalobcu, ako aj u žalovaného. Miera úspechu vo veci závisí od vzťahu meritórneho rozhodnutia k žalobnému petitu. Keďže žalovaný si v konaní náhradu trov neuplatnil, súd prvého stupňa žalovanému náhradu trov konania nepriznal.

57. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. Úspešnému žalovanému, ktorý si právo na náhradu trov konania neuplatnil, odvolací súd náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

58. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Trenčíne pomerom hlasov tri ku nule (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.